

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

تداخل کار مادر در تربیت فرزندان

نگین خان احمد^۱، حسن ثقفیان^۲

^۱ دانشگاه ازاد اسلامی اصفهان خوراسگان، اصفهان neginkhanahmad6@gmail.com

^۲ دانشگاه ازاد اسلامی واحد شهرضا، شهرضا hassansaghafian@yahoo.com

چکیده

مادر به عنوان معمار تربیت فرزند شناخته می‌شود. کودک قبل از تولد مدت زیادی را در شکم مادر می‌گذارند، پس از آن نیز تا یادگیری مهارت‌های مختلف همچنان به مادر وابسته است. به همین دلیل مادر نقش مهمی در تربیت و شکل‌گیری شخصیت کودک دارد. بسیاری از مهارت‌های تربیت فرزند در ذات مادر نهادینه شده است. اگر تمام مادران وظیفه تربیتی خود را به درستی انجام دهند، جامعه‌ای سالم به وجود آمده و برعکس در صورت غفلت از انجام درست وظایف جامعه به فساد و تباهی کشیده می‌شود.

نقش مادر در تربیت کودک بسیار مهم بوده، از زمان شروع بارداری آغاز می‌شود و تا پایان زمان رشد و تربیت کامل کودک ادامه می‌یابد. مادر شدن مسئولیتی بسیار سنگین است و مادر شدن مسئولیتی در قبال فرزند، همسر، جامعه و ... ایجاد می‌کند. در ادامه قصد داریم به صورت مفصل در مورد وظایف و مسئولیت‌های مادر و نقش مادر در تربیت فرزندان صحبت کنیم.

کلمات کلیدی: مادر، تربیت فرزند

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مقدمه

تربیت و فرزندپروری هم سعی می کند مهارت های مختلف را به فرزندش یاد دهد تا او آمادگی لازم برای حضور در اجتماع را به دست آورد و به همین دلیل است که گفته می شود؛ نقش مادر در تربیت فرزندان، نقشی مهم و پرمسئولیت است

در یک شرایط مطلوب و مناسب یک مادر همواره به عنوان مربی و آموزش دهنده اصلی در خانواده به شمار می آید که تأثیر بسیاری بر روی شکل گیری شخصیت کودک دارد؛ چراکه این مادران هستند که درباره خصوصیات و ویژگی های کودکان همه چیز را می دانند و از زیربوم کارها و رفتارهای فرزندانشان خبر دارند.

لذا در این حالت است که گفته می شود: نقش مادر در تربیت کودکان بسیار مهم و ضروری بوده و از همان دوران بارداری شروع شده و تا پایان زمان رشد کودک و کامل شدن مراحل تربیت او ادامه پیدا می کند. بله نباید این موضوع را نادیده بگیریم که مادر شدن وظیفه بسیار سنگینی است؛ چراکه مادران در قبال همسر، فرزندان، جامعه و ... مسئولیت بزرگی دارند

متن مقاله

چرا مادر در برابر فرزندان نقش تربیت کننده اصلی را برعهده دارند؟

مسئله پدر و مادر هرکدام در تربیت صحیح فرزندان جایگاه ویژه ای دارند، اما در این میان معمولاً نقش مادرها در این زمینه پررنگ تر است؛ چراکه آن ها بیشتر با فرزندان در ارتباط هستند و بنابراین لازم است حتماً اخلاق و رفتار مادر بیش از هر چیزی مدنظر قرار گیرد، به این دلیل که کودکان به خصوص دختر بچه ها همواره تلاش می کنند در رفتار و گفتار خود از مادرشان الگوبرداری نمایند و اصول مختلف زندگی نظیر مفاهیم مذهبی و اخلاقی را بیشتر از مادر یاد می گیرند؛ لذا مادر نقش تربیت کننده اصلی تری را برای کودکان ایفا می کند.

اگر بگوییم مادران معماران واقعی و بی نظیر تربیت کودکانشان هستند؛ اغراق نکرده ایم. اگر نگاهی به زندگی یک مادر بیندازید متوجه می شود از همان لحظه که به او خبر باردار شدنش را می دهند، او مراقبت از کودک خود را شروع می کند، به مدت ۹ ماه در شکم خود از فرزندش مواظبت می کند و بعد از تولد نوزادش نیز مسئولیت و وظایف او بیشتر شده و همواره در تلاش است تا خواسته ها و نیازهای کودکش را برآورده کند.

آیا می دانید مهم ترین نقش ها و مسئولیت های مادران در زمینه تربیت فرزندان شامل کدام موارد می شود

بعد از تولد فرزند زندگی پدر و مادر دستخوش تغییرات اساسی و مهمی قرار می گیرد و به مراتب مسئولیت های مادر شروع می شود؛ او باید پیوسته مراقب فرزندان باشد، به نیازهای جسمی و روحی آن ها رسیدگی کند، مهارت های مختلف را به آن ها بیاموزد و ... با این حال اگر چه همه مادران از وظایف خود آگاه هستند، اما اگر در مورد اهمیت نقش مادرانه خود بیشتر بدانند، مسلماً انجام آن ها برایشان آسان تر خواهد شد.

در این خصوص بهتر است شما عزیزان با مهم ترین نقش مادر در تربیت صحیح فرزندان که شامل موارد زیر است، آشنا شوید:

مادر همواره تلاش می کند تا یک پیوند احساسی عمیق با فرزند خود برقرار کند؛ این مادر است که بلافاصله بعد از تولد کودک او را در آغوش می گیرد و مراقبت از او را شروع می کند، لذا چگونگی تعامل مادر با نوزاد آن هم در ماه های نخست زندگی او می تواند تأثیر عمیقی بر روی روح و روان کودک داشته باشد، به طوری که آثار آن در سال های بعد و هنگام برخورد های عاطفی کودک در موقعیت های اجتماعی مختلف منعکس می شود.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مادر همواره تلاش می کند یک محیط مطلوب را برای رشد بهینه فرزند خود فراهم کند؛ از همان روزهای اول تولد فرزند، این مادران هستند که سعی می کنند محیطی مطلوب و مناسب را برای رشد، بازی و خلاقیت فرزندان خود فراهم کنند تا کودکان بتوانند در آرامش کامل رشد کنند و بزرگ شوند.

مادر همواره تلاش می کند فرزند خود را از لحاظ رفتاری به حد تکامل و رشد مناسب برساند؛ مسلماً هیچ کس مثل مادر نمی تواند فرزند خود را به خوبی بشناسد، چراکه فقط مادر از نزدیک مراحل تکامل رفتاری کودک را مشاهده کرده و به خصوصیات و ویژگی های رفتاری و اخلاقی فرزند خود شناخت کامل دارد. مادران با توجه دقیق به رفتارهای کودکانشان و همچنین گوش دادن به حرف های آن ها با صبر و حوصله می تواند به خوبی بفهمند در سر فرزندان شان چه می گذرد و آن ها چه خواسته ها و نیازهایی دارند.

مادر همواره تلاش می کند اعتماد و امنیت را در محیط خانواده برای فرزند خود ایجاد کند؛ شاید بتوان گفت اعتماد و امنیت فرزندان مهم ترین نتیجه تأثیر مادر در تربیت آن ها است، چراکه یک مادر آگاه همواره تلاش می کند به فرزندش بیاموزد که چگونه باید به افراد دیگر اعتماد بکند؟ و همچنین چطور می تواند یک انسان قابل اعتماد باشد؟

لذا هنگامی که بچه ها این مسأله را درک می کنند، احساس اعتماد به نفس و امنیت عاطفی خواهند داشت؛ بنابراین بهتر است شما به عنوان مادر حتماً زمانی که فرزندتان به شما نیاز دارد، نزدیک او باشید و به او کمک کنید تا بتواند عملکرد مناسبی داشته باشد. بله همان طور که گفته شد: این عشق و پشتیبانی بی قید و شرط مادر است که به فرزندان کمک می کند تا بتوانند عملکرد خود را بهبود ببخشند.

همان طور که گفته شد خانواده به عنوان اولین و مهم ترین نهاد تربیتی کودکان است. مادر نیز مهم ترین فرد برای تربیت فرزند است. کودکان از بدو تولد در کنار مادر بوده و بیشترین وقت خود را با مادر می گذارند و شخصیت آن ها تحت تأثیر رفتار مادر شکل می گیرد.

تربیت جسمانی

یکی از اولین و مهم ترین نقش هایی که مادر در تربیت فرزند خود دارد، در زمینه تربیت جسمانی است. مادر از هر فردی نسبت به شرایط جسمانی فرزند خود آگاه تر است. کودکان در زمان تولد بسیار ضعیف بوده و نیازمند مراقبت مادر هستند. سلامت جسمانی کودک در گرو مراقبت و مواظبت مادر است، در غیر این صورت به سرعت دچار آسیب های جسمی مختلف می شود. تربیت جسمانی شاید از مهم ترین جنبه های تربیتی کودک است، زیرا اگر فرزند شما از نظر جسمانی سالم نباشد، در سایر زمینه های تربیتی نیز دچار مشکلات مختلف می شود.

تربیت عاطفی

مادران دارای روحیه بسیار لطیف و سرشار از محبت و عاطفه هستند. ذات مادر به صورتی آفریده شده تا بتواند عشق و محبت را به فرزند خود منتقل کند. مادران به صورتی آفریده شده اند که قدرت فوق العاده ای در انتقال احساسات و عواطف به فرزند خود دارند. علاوه بر ایجاد ارتباطی بین مادر و فرزند، مادران می توانند در ارتباط فرزند با پدر یا سایر اعضای خانواده نیز نقش مهمی را ایفا کنند.

تربیت اخلاقی

مادران مهم ترین الگوی رفتاری برای فرزندان خود هستند. کودک شما بیشتر زمان را با مادر خود می گذراند و از تمام رفتارها و فعالیت های مادر الگو می گیرد. مادر می تواند با نحوه رفتار خود فضیلت های اخلاقی را به فرزند خود آموزش داده و او را از هرگونه بداخلاقی، حسادت، کینه توزی و ... دور کند. شما به عنوان یک مادر هرگز نباید مخصوصاً در مقابل دیدگان فرزندان رفتارهای ناشایست انجام دهید، زیرا کودک نیز از شما الگو گرفته و دقیقاً رفتار شما را تکرار می کند.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مادر همواره تلاش می کند با فرزندانش ارتباط خوبی داشته باشد، به آن ها عشق بورزد و مراقبشان باشد؛ مسلماً عشق ورزیدن به فرزند مهم ترین نقش مادر در تربیت او محسوب می شود، بنابراین در صورتی که شما با کودکانتان مهربان بوده و در فعالیت های روزانه در کنار آن ها باشید، بچه ها نیز به صورت خود به خودی یاد می گیرند که وقتی بزرگ شدند، با اطرافیان شان مهربان و رئوف باشند. پس می توان نتیجه گرفت: رفتار شما به عنوان یک مادر با فرزندتان نه تنها در دوران خردسالی و کودکی او بلکه بعد از بزرگ شدنش می تواند بر روی رشد و تکامل او اثر دائمی و البته مطلوبی بگذارد.

مادر همواره تلاش می کند نقش مؤثری در زمینه نظم و تربیت در زندگی روزمره فرزندانش داشته باشد؛ زمانی که مادر به فرزند خود یاد می دهد تا یک الگوی درست از نظم و تربیت را در زندگی روزمره خود رعایت نماید، در واقع او این روش مؤثر را در وجود کودکش به صورت خود به خودی نهادینه کرده است. این شیوه تربیتی مادر به کودک می فهماند همیشه می توان با داشتن یک نظم روزانه به راحتی امور مختلف را مدیریت کرد. مادر همواره تلاش می کند سخت کوشی را به فرزند خود یاد دهد؛ سخت کوشی از جمله مهم ترین مواردی است که می توان به عنوان تأثیر نقش مادر در تربیت کودک به آن اشاره نمود، چراکه بچه ها این خصوصیت بارز را معمولاً بیشتر از مادران خود یاد می گیرند. به وقتی فرزندتان شما، در پایان روز مشاهده می کنند که مادرشان با وجود خستگی زیاد از انجام کارهای روزانه، همچنان با رضایت و لذت از آن ها صحبت می کند، آن ها نیز یاد می گیرند که سخت کوش بودن از ارزش و اهمیت بالایی برخوردار است.

و این ها تنها مواردی از نقش ها و مسئولیت های خطیر مادران در امر تربیت فرزندان بودند که ما آن ها را بیان نمودیم و شما به عنوان یک مادر مهم است که بدانید، فرزندانتان به شدت تحت تأثیر رفتار و گفتار مادرشان در خانه قرار دارند و اگر می خواهید روش تربیتی مناسبی را برای کودک خود در نظر بگیرید، حتماً به نوع رفتار فرزندتان، سن و سال و خلق و خوی او توجه نمایید

خانواده اولین محیطی است که فرزند پس از تولد در آن جا قرار می گیرد. اگر کودک در این محیط به درستی تربیت شده و اصول مهم اخلاقی و رفتاری را آموزش ببیند برای حضور در جامعه نیز فردی سالم خواهد بود. خانواده نهاد اجتماعی کوچکی است اما تأثیر بسیار زیادی بر جامعه خواهد داشت، زیرا کودک اولین بار نحوه رفتار را در خانواده آموزش می بیند. نقش پدر در تربیت فرزند مهم است، اما مادر همیشه در همه فرهنگ ها به عنوان مراقب و تربیت کننده اصلی در نظر گرفته می شود.

مادر بودن یکی از مهم ترین نقش هایی است که یک زن می تواند ایفا کند. مادران نقش مهمی در زندگی فرزندانشان خود دارند، از آن ها مراقبت می کنند، آن ها را دوست دارند، به آن ها آموزش می دهند. نحوه رشد کودک را می توان تا حد زیادی به نقش والدین و مراقبان در زندگی آن ها نسبت داد. در ادامه چند دلیل بیان شده که چرا مادران نقش مهمی در فرزندپروری دارند.

گرچه نقش مادر در تربیت صحیح فرزندانش بسیار سخت و دشوار به نظر می رسد، اما با در نظر گرفتن نکات زیر شما می توانید فرزندانشان را سالم و موفقی را تربیت نمایید:

به شخصیت فرزند خود احترام بگذارید.

رفتارهای فرزندتان را ریشه یابی نمایید.

او را به گونه تربیت کنید که کارهای خوب را به راحتی انجام دهد، نه از روی اجبار.

باتوجه به خصوصیات و ویژگی های کودک خود یک شیوه تربیتی مناسب را انتخاب کنید.

در دوره ماقبل صنعتی شدن اکثر زنان برای حفظ خانواده کاملاً در نظام کار و تولید جذب میشدند. در آن دوره نگهداری از کودکان و آن چه امروز کار خانگی نامیده می شود، تنها بخش کوچکی از وقت زنان را می گرفت، زنان با پرورش طیور، تهیه لبنیات و کاشت سبزیجات سهم مهمی

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

در نظام اقتصادی خانواده داشتند؛ اما بعد از پدیده صنعتی شدن شکل این اشتغال تغییر کرده و با روی کار آمدن نظام کارخانه های و امکان کارمزد برای نخستین بار، دورنمای استقلال و جدایی از خانه و همسر را برای زنان ایجاد کرد و به دلایل و انگیزه های مختلف کم کم شاهد افزایش حضور زنان در مشاغل اجتماعی شدیم. البته هیچ کس در توانایی ها و خدمات ارزشمند زنان در جامعه و تاریخ شک ندارد، چرا که زنان در برخی صحنه ها از مردان جلوتر بوده اند؛ ولی بیارزش کردن و بها ندادن به امور خانواده و محول کردن مشاغل مردانه به زنان در حقیقت نوعی بیگاری کشیدن از زنان است. با توجه به این که زنان از نظر فیزیولوژیک توانایی های کمتری نسبت به مردان دارند و این که از لحاظ طبیعی یک سری مسئولیت های خاص مثل بارداری، بچه داری و ... را به عهده دارند، اینها همه از توانایی زنان می کاهد. به همین علت زنان شاغل به علت قبول مسئولیت مضاعف اجتماعی همواره در معرض انواع تنش های روحی و آسیب های جسمی هستند. طبق مطالعات موجود هم در شرایط مساوی حرفه ای، زنان تحت استرس بیشتری نسبت به مردان هستند و آمادگی بیشتری برای ابتال به بیماری های جسمی و روانی دارند

بدون شک یکی از مهم ترین نقش هایی که زنان در طول زندگی خود ایفا می کنند، نقش مادری است و به عبارتی یکی از مهم ترین وظایف زنان به شمار می آید. زنان باید از همان دوران بارداری با نقش مادریشان آشنا شوند و آن را بپذیرند. زمان بارداری باید دوره های سالم و شاد و به دور از هرگونه استرس باشد که این امر به نظارت و رسیدگی کامل مادر نیازمند است. امروزه تحقیقات نشان میدهد که وضعیت روانی زن در بارداری بر رشد جنین تأثیر بسزایی دارد. در زمان شیردهی نیز، کودک مستقیماً از نظر جسمی و روحی از مادر تغذیه میکند

یعنی علاوه بر غذای جسمی که از مادر دریافت می کند، افکار و نگرانی های مادر را هم درک می کند لذا محیط شغلی نمیتواند محیط مناسبی برای زمان بارداری و شیردهی باشد. به عبارت دیگر چنین مادری با انتقال افکار و استرس هایش به کودک و ایجاد محیط ناآرام برای او، اولین پیامد شغلی اش را برای او به ارمان آورده است

بحث بعدی موضوع جدایی مادر و کودک است که به عنوان یکی از مهم ترین پیامدهای شغلی مادران مطرح می گردد و عامل بسیاری از مسائل و مشکلات بعدی برای کودک خواهد شد

بحث جدایی مادر و کودک و عوارض آن از مباحث مهمی است که مورد توجه روانشناسان قرار گرفته و تحقیقات بسیاری در این زمینه انجام شده که در اکثر این پژوهش ها نتایج نگران کننده های به دست آمده، که حاکی از تأثیرات عمیق جدایی بر شخصیت کودک است. همچنین کم شدن رابطه مادر و فرزند مطرح می شود، چرا که ارتباط بین مادر و فرزند به خاطر عدم حضور مادر کم شده و حتی همان ارتباط کم هم بسیار سطحی و بی ریشه می گردد، چرا که مادران اغلب در همان زمانی هم که در کنار کودکانشان به سر می برند، رابطه با کیفیت و با آمادگی قبلی با فرزندانشان ندارند. با وجود این دانشمندان تصریح کرده اند که میزان تحصیلات مادر، مقدار زمانی که شغل از مادر می گیرد، نوع شغل و ... می تواند نقش مؤثری در کاهش یا افزایش اثرات منفی ناشی از اشتغال مادر داشته باشد. تربیت صحیح فرزندان و تلاش برای ایجاد آینده های روشن برای آنان از آرمان های هر پدر و مادری است. رشد و توسعه اجتماعی و نیاز روز افزون به نیروی انسانی سبب شده که مسئله اشتغال زنان در خارج از خانه مطرح شود و روز به روز بر غیبت مادر از خانه و محرومیت فرزندان به رسیدگی به آنان منجر شود. مسلماً اثراتی که این وضع بر تمام جنبه های رشد کودک می گذارد، در مواردی مثبت و گاهی منفی ارزیابی میشود. به صراحت می توان گفت خانواده یکی از مهمترین عوامل ساخت شخصیت کودکان است و در بروز اختلالات رفتاری دخالت مؤثری دارد. چنانکه بسیاری از مشکلات عاطفی کودکان اعم از گوشه گیری، پرخاشگری و اضطراب و غیره ناشی از چگونگی پیوندهای عاطفی کودکان با خانواده و روابطشان با والدین است.

تحقیقات نشان داده است که در بسیاری از موارد مادر غیر شاغل بهتر میتواند به نیازهای عاطفی، اجتماعی، و شخصیتی کودک خود پاسخ مثبت دهد و در حین رسیدگی، با وی تعامل عاطفی برقرار ساخته، او را از عواطف محبت آمیز خود بهره مند گرداند (پرنیگل میاکلم، نیازهای کودکان) «...مادری که با فراغت کامل، در انجام دادن وظیفه خانه داری و مادری موفق باشد و محیط خانه را محل امنیت و آرامش خاطر خود، فرزندان و همسرش قرار دهد، بهتر میتواند بین خود و سایر اعضای خانواده، روابط عاطفی و انسانی ایجاد کند و از این طریق، الگوهای صحیح تربیتی را به فرزندان منتقل سازد. به عکس، مادری که به دنبال چندین ساعت کار و تلاش خارج از منزل، با حالتی خسته به خانه برمیگردد، نمیتواند برای انجام دادن این مهم آن گونه که شایسته است اقدام کند. در چنین مواردی، کودکان برای دیدن مادر، لحظه شماری میکنند؛ اما

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین‌المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

معمولاً خستگی و احياناً بی‌حوصلگی مادر، مانع از ایجاد ارتباط عاطفی بین آنان و مادر میشود. به ویژه اینکه رسیدگی به امور منزل را نیز غالباً مادر به عهده دارد. روشن است که اشتغال مادر، آن هم تمام وقت و نیز بدون همکاری شوهر در امور خانه، چه مشکلاتی را برای خانواده، بخصوص فرزندان خردسال به وجود می‌آورد و چه آثار نامطلوبی بر جای می‌گذارد و در نتیجه، فرایند رشد کودکان را در ابعاد گوناگون مختل می‌سازد، در صورتی که زن شغل پاره وقت داشته باشد و شوهر شغل آزاد، و در کارهای منزل، به ویژه ارتباط عاطفی با فرزندان همکاری کند، قطعاً آثار نامطلوب اشتغال زوجین به حداقل میرسد و چه بسا نتایج مثبتی نیز برای فرزندان در پی داشته باشد.

جمع‌بندی نتایج تحقیقات

می‌توان گفت اگر مادران بیش از اینکه با کارهای خانه وقت بگذرانند، وقت‌شان را صرف مراقبت از خود کنند، قدرت آنان در مراقبت و تاثیر مثبت بر فرزندان بیشتر خواهد شد. پدران نیز باید با حضور روانی مثبت در خانه و در کنار فرزندان‌شان شانس تاثیر مثبت را بالاتر ببرند، همچنین آن‌ها باید با حس خوبی که به شغل خود دارند، بر فرزندان‌شان تاثیر مثبت بگذارند.

و اما خبر خوب درباره تاثیر کار ما بر فرزندان این است که بیشتر این عوامل تا حد بسیار زیادی در کنترل والدین بوده و کاملاً قابل تغییر هستند. موردی که تعجب ما و محققان را برانگیخت بی‌تاثیر بودن فاکتور زمان بود؛ باید گفت زمانی که به کار یا به نگهداری از فرزندان می‌گذرد (به عنوان عاملی که در زندگی صنعتی امروز تغییر دادن آن بسیار سخت است) آنچنان در کیفیت تاثیر شغل بر فرزندان موثر نیست

منابع

- <file:///C:/Users/blueNoteBook/Desktop/داخل%۲۰%کار%۲۰%مادر>
- <https://hawzah.net/fa/Magazine/View/4693/4726/37780/%D8%B1%D8%A7%D8%A8%D8%B7%D9%87-%D8%A7%D8%B4%D8%AA%D8%BA%D8%A7%D9%84-%D9%85%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%88-%D8%AA%D8%B1%D8%A8%DB%8C%D8%AA-%D9%81%D8%B1%D8%B2%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86>
- <https://www.irantalent.com/blog/how-does-my-job-affect-my-children/>
- [صنعتی سازمانی.pdf](#) مقاله sid دانشگاه فرهنگیان شهرکرد فرنگیس شاهرخی ، رجب زاده